

تدارک فرصت‌های اوقات فراغت در بریتانیای کنونی

❖ بخش تجاری

در دوره‌ای که از سال ۱۹۷۶ آغاز می‌شود، اوقات فراغت بخش مهم روزافزونی را برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی فراهم آورده است که از لحاظ بازدهی سرمایه درست عکس "تولید سنتی" عمل می‌کند. چهار جنبه کلیدی در مورد ایجاد بخش تجاری در سال‌های دهه ۱۹۷۰ و دهه ۱۹۸۰ وجود دارد که به توضیح ساختار این بخش یاری می‌رساند.

منافع شرکت‌های چند ملیتی از صنایع اوقات فراغت و فرایند ایجاد تنوع

تراکم بازار

یکپارچگی رو به بالا (عمودی)

اهمیت گردشگری در بخش تجاری

منافع شرکت‌های چند ملیتی از صنایع اوقات فراغت و فرایند ایجاد تنوع

تلاش عمده بخش تجاری متوجه فعالیت‌هایی بود که گرایش آن در جهت مصرف یا

تولید غیرفعال است این گونه فعالیت‌ها شامل تفریحات اجتماعی از قبیل رقص یا تفریحات فردی

همچون سینما، تئاتر یا مطالعه، گردشگری و تعطیلات، شرط‌بندی و بازی‌های برد و باختی و

مصرف فرآورده‌های ویژه اوقات فراغت مانند صرف نوشابه یا صرف غذا در بیرون از خانه بود.

مرور مختصر نیمرخ‌های پاره‌ای از علایق تجاری عمده در اوقات فراغت هم ماهیت چندملیتی وهم تنوع علایق اوقات فراغت آنان را نشان می‌دهد. برای نمونه گراندمنت با منافع پیش از کسر مالیات ۳۷۲/۹ میلیون پوند در سال ۱۹۸۶، به کار تهیهٔ آججو مشغول بود (با پنج کارخانهٔ آججوسازی و

۴۷۰۰ پاب‌ها)، هتل‌ها (۱۰۰ هتل در شش قاره با ۳۷،۰۰۰ تخت در ۴۷ کشور)، باشگاه‌های شرط‌بندی و بازی‌های برد و باختی، تجارت بین‌المللی نوشابه‌های الکلی و تولید فرآورده‌های ورزشی و تناسب اندام. لدبروکس که به کار هتلداری و موضوعات مربوط به گذران تعطیلات می‌پردازد (در داخل و خارج از کشور) علایقی نسبت به برگزاری مسابقات و شرط‌بندی دارد و به فروشگاه‌های زنجیره‌ای (در تگزاس زنجیرهٔ هرِمکو (DIV)، مستغلات و خدمات علاقه نشان می‌دهد.

گرانادا، افزون بر تلویزیون (تولید و پخش برنامه و امور اجاره‌ای)، دارای ۵۰ باشگاه اجتماعی بینگو، هفت سینما و چندین جایگاه فعالیت‌های اوقات فراغت (شامل، چندین پارک تفریحی) است. منافع بدون کسر مالیات گرانادا در سال ۱۹۸۶ چشمگیر و حدود ۹۲ میلیون پوند بود. در بین بسیاری از شرکت‌های کوچکتر اوقات فراغت انگارهٔ همسانی از تنوع و عملکردهای معاملاتی به چشم می‌خورد. برنت واکر (Brent Walker) قبل از کسر مالیات ۷/۱ میلیون پوند در سال ۱۹۸۶ منافی در بریتانیا، آمریکا، کانادا و استرالیا به‌دست آورده و هتل‌ها و مراکز ویژهٔ اوقات فراغت، باشگاه‌های شرط‌بندی و استادیوم‌های ورزشی در برایتن مارینا و شرکت‌ها برای تولید فیلم، ویدئو و تلویزیون دارد. اولین موسسهٔ اوقات فراغت که در سال ۱۹۸۲ شکل گرفته تا جای منافع تراست هاوس فورت در اوقات فراغت را بگیرد صاحب موج‌شکن‌های تفریحی،

مراکز ویژه اوقات فراغت و تعطیلات، دیسکوتک، میدان اسکواش، اسنوکر و کلوب‌های بهداشتی، سالن‌های بولینگ و تئاتر است.

ویژگی چند ملیتی شرکت‌ها و علایق متنوع نشانه تاُمین در برابر دو نوع عدم اطمینان

است، نخستین آنها مربوط به فرار بودن بازارهای فراغت است که ممکن است منافع سرشاری به بار

آورد، ولی غالباً مبتنی بر مد و هوس‌هائی است که تحت تأثیر تغییر ذوق و سلیقه قرار دارد و

بنابراین سرمایه‌گذاری در این زمینه بسیار پرخطر است. تخصیص بخش بزرگی از سرمایه

شرکت به نوع واحدی از تسهیلات اوقات فراغت مانند کازینو ممکن است نسبت به پخش سرمایه

در پاب‌های مختلف، سالن‌های رقص، کازینوها، هتل‌ها و سفرهای تفریحی جذابیت کمتری

داشته باشد، ولو اینکه کازینو بیشترین بازده سرمایه را داشته باشد. در صورتی که سلیقه مردم

به‌طور ناگهانی تغییر کند یا قوانین جدید وضع گردد و سرمایه فقط در یک راه به کار افتاده باشد،

خسارات خیلی زیاد خواهد بود. با سرمایه‌گذاری در طیف وسیعی از بازارهای اوقات فراغت،

شرکت در برابر تغییرات ناگهانی و پیش‌بینی نشده تقاضا حفاظت می‌گردد.

دومین "ایمنی در برابر خطرپذیری" برای شرکت‌های چند ملیتی به این شرکت‌ها امکان

می‌دهد که فقط با یک نوع ارز سرمایه‌گذاری نکنند (که ممکن است ارزش خود را از دست

بدهد). شرکت "پلژراما" که مرکز آن در بریتانیا است، نمونه‌ای به نسبت شاخص از تنوعی که

باعث تقسیم خطرپذیری می‌شود. در سال ۱۹۸۶، ۶۰٪ از منافع شرکت که بالغ بر ۴۲ میلیون پوند

می شد از کازینوها به دست آمد. با این همه، به علت نگرانی از فرار بودن بازار خاورمیانه (که یکی از منابع عمده در آمد شرط بندی به حساب می آید) عملکرد کازینوی شرکت خود را به شرکت وسیع تری برای تولید فرصت های اوقات فراغت تبدیل کرد. در حالی که در عین حال در تدارک تفریحات دیگری نیز شرکت کرد، رستورانی تفریحی بنا کرد و در سایر انواع فرصت های فراغت سرمایه گذاری کرد. به همین سان، خرید مستغلات و سهام مربوط به تدارک اوقات فراغت در شهرک فرانسوی کازینو و مسابقات ل توکت (Le Touquet) به وسیله برنت واکر در سال ۱۹۸۷، انگیزه ای جز این نداشت که از بازار شناور در اوقات فراغت سودی به دست آورد و در عین حال خطرهای مالی را در زمینه های مختلف تقسیم نماید.

ماهیت چند ملیتی سرمایه گذاری در زمینه اوقات فراغت در بریتانیا با توجه به افزایش علاقه به تأسیس پارک های تفریحی نمایان می گردد. علاوه بر پارک های تفریحی شرکت های بریتانیایی از قبیل گرانا، چندین سرمایه گذاری مهم را نیز شرکت های خارجی انجام داده اند. مرکز پارکز هلند، نخستین مرکز خود در بریتانیا را در سال ۱۹۸۷ با ایجاد دهکده تعطیلات در ناتینگهام شایر افتتاح کرد در حالی که دو تا از بزرگ ترین پروژه هایی که در حال حاضر در حال اجرا است با سرمایه گذاری عمده خارجی به مرحله اجرا در آمده است. ۱۷۰ میلیون پوند هزینه احداث نیروگاه برق باترسیا، از طریق سرمایه گذاری بانک های خاور دور و بانک های بریتانیا تأمین خواهد شد، حال آنکه هزینه پروژه حتی گسترده تر ۱۹۰ میلیون پوندی و ندر ورلد که مجموعه ای با دیوارهای شیشه ای است و برای جایگاه کاری فولاد کوربی پیش بینی شده

را شرکت کلاب مد که شرکتی فرانسوی است و در زمینه اوقات فراغت فعالیت دارد، تقبل کرده است و هم‌اینک در حال اجرای پروژه است.

تراکم بازار

بازارهای اوقات فراغت موقعیتی با جذابیت رو به افزایش برای سرمایه‌گذاری‌های بزرگ

فراهم آورده است. مالکیت صنایع اوقات فراغت به شکل فزاینده‌ای در دست معدودی از

شرکت‌های متحد متمرکز گردیده است. تمرکز بازار فقط در هتل‌ها، موارد مربوط به تعطیلات یا

کارخانه‌های ساخت نوشابه‌های الکی خلاصه نمی‌شود (گریتن و تایلر، Gratton and Taylor;

۱۹۸۷)، بلکه به میزان زیاد بر صنایع چاپ، تلویزیون و تولید و توزیع موسیقی نیز تأثیر گذاشته

است. برجسته‌ترین نمونه آن شرکت خبری بین‌المللی راپرت مرداک (Rupert Murdoch)

است که علاوه بر مالکیت نشریات سان، اخبار جهان، ساندی تایمز، سهامی هم در رویتز دارد و

صاحب چند نشریه در سایر کشورها است (نیویورک پست)، و همچنین مالک فوتنانا، کالینز،

آنگوس و رابرتسون و موسسه چاپ گرانا‌دا و نیز ماهواره تلویزیونی، کانال آسمان همین سان،

ژن - EMI صاحب نشریاتی در زمینه موسیقی، EMI، کلمبیا، HMV، کاپتول و ورلد

رکوردز، سینماهای ABC، بازی‌های تلویزیونی TE، استودیوهای الستری، توزیع‌کنندگان کلمبیا

- EMI - وارنر، مارکونی پاته، تلویزیون تایمز، تلویزیون کابلی و ماهواره تایمز است.

همان‌گونه که جای دیگر اشاره شده (GLEB، ۱۹۸۵، به نقل از بنینگتن و وایت، ۱۹۸۶)، در

بریتانیا، پنج شرکت کنترل ۶۲/۵ درصد از بازار صفحه، شش توزیع‌کننده فیلم، نظارت ۹۰٪ از

فیلم‌های اجاره‌ای، تورن - EMI و طیف نظارت اکثر سینماها و سه گروه نظارت ۷۴٪ از نشریات روزانه را در دست دارند. انگاره‌های همسانی از تمرکز بازار در رشته‌های مختلف بازی و بازارهای شرط‌بندی دیده می‌شود که در اختیار لد بروکز، گرانا‌دا و مکا به‌طور مجزاء قرار دارد.

یکپارچگی رو به بالا (عمودی)

شواهدی دال بر گرایش رو به رشد نسبت به یکپارچگی عمودی به چشم می‌خورد و شرکت‌های بزرگتر علاقه نشان می‌دهند که تصاحب و مدیریت خروجی‌ها در سطح کوچک فروش مانند کارخانه‌های کوچک تولید وسایل بهداشتی، رستوران‌های تفریحی، کلوپ‌های اسنوکر و سایر شغل‌هایی که به‌طور سنتی در دست سوداگران محلی قرار داشت را به چنگ آورند. لد بروکز و فرست لیژر تعدادی از این واحدها را خریداری کرده‌اند. این عمل ممکن است حاصل بهبود شبکه‌های اطلاعاتی باشد که نظارت ملایم‌تر و کارآمدتر خروجی‌هایی را که از نظر جغرافیائی بسیار پراکنده‌اند، امکان‌پذیر می‌سازد و آنها را برای کارهای تجاری عظیم جذاب‌تر می‌سازد یا ممکن است صرفاً مربوط به قابلیت سودآوری این قبیل کارهای تجاری باشد. راه‌اندازی

پیروزمندانه بازار سهام و رشد سریع گروه استودیوی آناناس، (Pineapple Studio

Group) قابلیت بازار را برای چنین فعالیت‌هایی نشان داد گرچه افت بعدی آن نیز هشدار در مورد خطرات ناشی از تغییر مُد از و سلیقه‌ها در زمینه اوقات فراغت است.

اهمیت گردشگری در بخش تجاری

رشد بخش تجاری اوقات فراغت به عنوان یکی از راه‌های کسب ارز خارجی دارای اهمیت

است، این چیزی است که به اصطلاح "صادرات نامرئی" نامیده می‌شود. طی دوره ۸۵-۱۹۷۴

پرداخت‌های بازدیدکنندگان خارجی در بریتانیا از میزان پرداخت گردشگران بریتانیایی در خارج

از کشور به جز در طی دوره ۴-۱۹۸۱ بیشتر بوده است. مازاد درآمد نسبت به پرداخت برای سال

۱۹۸۵ برابر ۵۷۴ میلیون پوند بود. در واقع بخش خدمات عموماً سهم مثبتی در تراز پرداخت‌ها دارد

برخلاف بخش ساخت و تولید که از سال‌های دهه ۱۹۷۰ به این طرف همواره با کسری روبه‌رو

بوده است. با این همه تاریخ معاصر نشان می‌دهد که تجارت گردشگری حالت فرار بودن دارد و

همواره تحت تأثیر نوسان‌های نرخ بهره قرار می‌گیرد.